

El problema del problema

VISCA EL SISTEMA

SEBASTIÀ ALZAMORA

ESCRIPTOR

☛ A la primera cullerada, una mosca. Pel que es veu, fins i tot els millors s'entrebanquen de tant en tant, i vet aquí que l'encara flamant govern d'Artur Mas s'ha fet un embolic amb el tema dels 80 km/h. La cosa va començar amb l'anunci que la taxativa promesa electoral d'eradicar sense contemplacions la polèmica mesura (ja em disculparan el tòpic, però és que m'encanta escriure "la polèmica mesura") seria suavitzada per procedir, si de cas, a una prudent flexibilització dels límits de velocitat. Això podia resultar més o menys criticable segons els gustos i els punts de vista, però de cap manera es podia considerar sorprenent, perquè tothom sap que sempre hi ha una distància més o menys llarga entre la contundència del llenguatge preelectoral i els mil matisos que apareixen de sobte quan un partit o un altre arriba al poder. Qui promet, despromet, que deia aquell. Ara bé, el problema ha estat que, arribat el dia de posar en marxa la flexibilització de marres, el personal no ha entès en què consistia: es pot accelerar fins als 100 km/h o no? I arribar als 120? O bé cal continuar circulant a 80? En alguns moments de la jornada d'ahir, en què la densitat del trànsit es confabulava amb l'anticicló per fer-li la punyeta a Felip Puig, el límit de velocitat es va situar als 40 km/h, com en els dies més leninistes del tripartit. Era fàcil imaginar-se els tres Joans d'Iniciativa -Saura, Boda i Herrera- fregant-se les mans amb un somriure de victòria pòstuma a la cara.

☛ Com que la sensació de desori s'estenia de pressa, va comparèixer Francesc Homs, diligent i disposat a donar explicacions. I Homs, ai las, va argüir que el que hi havia aquí era "un problema de comunicació". Altra vegada no podem ocultar una certa decepció: del portaveu dels millors n'esperàvem recursos més imaginatius, un xic més d'originalitat.

☛ Sí que és veritat que l'actual govern de Catalunya s'exposa a problemes *descominals* (hi ha premi per al lector que interpreti l'hàbil joc de paraules) en la projecció pública de la seva tasca. Però, a la vegada, no és menys cert que el "problema de comunicació" s'ha convertit en el pretext més freqüentat pels governs de tota condició, signe i pelatge quan necessiten un eufemisme per no admetre que han comès una pífia. (Fa un parell de setmanes, l'encara alcalde Jordi Hereu en va oferir una versió tan deliciosa com demolidora en declarar que el seu principal error havia estat "un excés de modèstia" a l'hora d'explicar la seva gestió de Barcelona. Un altre problema de comunicació, doncs, derivat en aquest cas de les nombroses virtuts que adornen la persona del senyor Hereu, entre les quals hi ha aquesta modèstia que l'ha de perdre.)

☛ Però el problema del "problema de comunicació", allò que el converteix en un lloc comú insofrible, és que sempre fa l'efecte de partir de la convicció que els ciutadans són idiotes. Deu ser per això que entre tots plegats no arribem a entendre els nous límits de velocitat.

Educació o ensenyament

MONTSE ROS

FEDERACIÓ D'ENSENYAMENT CCOO

“Alguna vegada has atracat un quiosc de premsa?” José Manuel Esteve feia aquesta pregunta a les seves classes de teoria de l'educació de la Universitat de Màlaga. A continuació, explicava als alumnes com triar el quiosc adequat, com estudiar les vies de fugida, com obtenir informació prèvia sobre la ubicació de la caixa dels diners, quina arma era més adient, un bon procediment per a l'atrancament mateix. Llavors preguntava als alumnes si ho havien entès bé, si havien après alguna cosa. Tots contestaven que sí. Però quan preguntava si això que havien après era educatiu, sempre contestaven que no, que ensenyar a atrancar quioscos no és educatiu. “Si bé tots coincideixen que hi ha hagut ensenyament per part meua, i aprenentatge per part seva [...], només qualifiquem d'educatiu l'aprenentatge de continguts moralment irreprotxables”.

Feia pocs dies que havia llegit el llibre pòstum de José Manuel Esteve, *Educar, un compromís con la memoria*, quan va constituir-se el nou govern i la conselleria d'Educació va passar a dir-se d'Ensenyament. La nova consellera va explicar en els primers dies de mandat que el canvi de nom responia a la idea que l'educació és responsabilitat de la família i que a l'escola li correspon ensenyar. El professor Esteve ens indica que la diferència es troba en la càrrega ètica.

La concepció expressada pel govern català és comuna també en una part del professorat i una part de la societat. En els últims anys s'ha fet molt visible aquest plantejament en els comunicats de la Conferència Episcopal quan s'oposava a l'assignatura d'educació per a la ciutadania argumentant que l'educació moral s'ha de reservar en exclusiva a la família i que l'Estat no té dret a intervenir en aquestes qüestions.

Cada vegada hi ha més famílies que no poden o no volen -o no se'n surten- donar un horitzó ètic a la

seva descendència. Aquest fenomen té moltes causes: la preponderància de la cultura individualista i hedonista de consum, determinades concepcions *psicologistes* que rebutgen qualsevol intervenció adulta sobre la *voluntat* de l'infant, perquè no se'l pot frustrar o traumatitzar; també hi ha dinàmiques socials d'individuació i la corresponent institucionalització de la criança, la marginalitat i desestructuració de determinades biografies, i la desorientació adulta en una era de grans canvis i incerteses.

Des del punt de vista de la pràctica professional, és molt complicat reconduir *males* conductes a l'aula de les escoles sense implicar-se en una educació ètica de l'alumnat. L'única eina, si no, és el càstig repressor, insuficient per provocar canvis substancials en les actituds i els compromisos.

Diu Esteve que perquè hi pugui haver un ensenyament de qualitat necessitem uns valors educatius bàsics. I si el professor s'inhibeix en el seu desenvolupament perquè la seva responsabilitat es limita a ensenyar, al final cap de les dues tasques, ni l'ensenyament ni l'educació, s'arriben a realitzar.

Sense educació ètica i moral les persones són més vulnerables davant les imposicions de grups, sectes o marques

Des d'un punt de vista més ampli, haurem de valorar si la societat es pot permetre l'absència d'educació ètica i moral en grups nombrosos. En una situació així, aquestes persones serien més vulnerables davant grups, sectes i marques, que no dubtaran a imposar-los els seus propis criteris i conductes. Podrien ser lliures, aquestes persones? En un món de sobreinformació, sense censures ni limitacions, ens podem orientar per situar-nos a una distància analítica i crítica sense un criteri ètic? La falta de referents morals i de la comprensió dels valors cívics pot fer retrocedir el compromís social de la ciutadania i la participació que sustenta la democràcia.

A qui hauria, doncs, de demanar-se la responsabilitat de l'educació ètica i moral de la població? A tothom. José Antonio Marina ha popularitzat la idea de la necessitat de tota la tribu per educar un infant. Vol dir que tenim el deure compartit d'iniciar les criatures en els coneixements i els valors que en les nostres experiències individuals i col·lectives hem descobert com a importants, sabent que iniciar és exactament el contrari de finalitzar, en un procés obert i infinit que busca l'autonomia personal, la direcció de la vida pròpia, la responsabilitat i la solidaritat amb totes les altres vides, el coneixement, la llibertat.

La humanitat es fa humanitat quan incorpora l'herència de qui ha viscut i permet a qui comença a viure invertir-la, recrear-la i millorar-la en la seva pròpia vida.

Seria desitjable un departament d'Educació que, a més de tot el que fa el d'Ensenyament, assegurés la dimensió ètica del sistema escolar i alhora fos pal de paller per a la tasca educativa de "la tribu": famílies, esport, esplai, mitjans de comunicació, pobles i ciutats.

Es clar que, per la part que em toca, hauré de promoure que la Federació d'Ensenyament de CCOO canviï també el nom. Què us sembla Federació de Professionals de l'Educació?

ARIANNE FABER

